

Puhe Rintamamiesveteraanien liiton Pohjois – Karjalan piirijuhlissa 7. 6. 1970
Jalkaväenkenraali Yrjö Keinosen

Herra ministeri
Arvoisa juhlayleisö

Tämä arvokas kesäjuhla kauniissa Pohjois – Karjalassa suo minulle mieluisan tilaisuuden tervehtiä teitä, hyvät rintamamiesveljet. Tässä maakunnassa perustetuissa joukoissa moni teistä joutui kokemaan talvisodan kiirastulen. Ikivanhan elämänviisauden mukaan kulta koetellaan tulussa, ihmismieli vastoinkäymisissä... Talvisodan kovissa torjuntataisteluissa moninkertaista ylivoimaa vastaan Suomi osoitti koko maailmalle ansaitsevansa oikeuden elää itsenäisenä kansakuntana. Ankarat koettelemukset eheyttivät kansamme.

Te ette turhaan taistelleet,
te ette turhaan kaatuneet
te saitte suurimman voiton:
te voititte veljen veljelleen,
te löysitte kansan eksyneen,
te airuet aamunkoiton.

Näin kirjoitti Yrjö Jylhä runokokoelmassaan Kiirastuli talvisodan jälkeen.

Kun Suomi suurvaltapolitiikan puristuksessa oli lyhyen ajan kuluessa jo toistamiseen joutunut sotaan, te rintamaveteraanit ylititte Moskovon rauhan rajan tänne Pohjois-Karjalan rajapitäjiin ryhmittyneissä joukoissa. Monen suomalaisen mieleen tuli noissa oloissa luonnollinen ajatus, jonka jääkärikomppaniani taistelulähetti ilmaisi päiväkirjassaan rajan ylityspäivänä heinäkuun kymmenentenä 1941:”Suomalaiset lähtivät ottamaan omansa takaisin.” Ylimmän johtomme päämäärä oli kuitenkin kauempana: maailmansodan riehussa rintamat oli siirrettävä Äänisjärvelle ja puolustuksen kannalta edullisille kannaksille Laatokan molemmin puolin. Tämä reserviläisarmeijamme toinen liikkeelle lähtö oli raju, ja tavoitteet saavutettiin.

Mutta sodan voitokkaatkin vaiheet ovat raskaita. Sodan mielettömyyden kokeneet veteraanit toivovat hartaasti jälkeläistensä säästyvän samoilta koettelemuksilta. Uskon, että näin on laita myös rajojemme ulkopuolella. Yhteistoiminnan tukeminen eri maiden rintamamiesveteraanien ja erityisesti entisten vihollisten kesken on tehokasta työtä pysyvän rauhan hyväksi. Tässä toiminnassa Rintamamiesveteraanien liitto haluaa olla koko voimallaan mukana.

Koeteltavaksemme tulleet raskaat uhrit ovat saattaneet monen kysymään, eikö samaan tulokseen olisi päästy toisin keinoin ja pienemmin menetyksin. Tämänlaatuinen pohdiskelu on hedelmätöntä jälkiviisautta, joka ei ole vakuuttavaa eikä rakentavaa. Se ei missään tapauksessa kumoa sitä tosiasiaa, että maan ajaututtua sotiin vajavaisestikin varustetun kansanarmeijamme suoritukset olivat sotahistorian loistavimpia ja loivat pohjan itsenäisyytemme säilymiselle.

Tärkeintä on, että kovan koulun käytyämme olemme valmiit ottamaan oppia kokemuksistamme ja suorittaneet tilannearvioinnin sotiemme jälkeen turvallisuusasemassamme tapahtuneen jyrkän

muutoksen pohjalta. Mutta siirtyessämme uuteen rauhan ja ystävyyden politiikkaan yhteiskuntamme unohti puolustajansa. Näin meneteltäessä tehtiin paha virhe: veteraanien henkistä ja aineellista panosta ei käytetty täysin hyväksi kovia kokeneen maan jälleenrakennustyössä, ja rintamamiesten ongelma jäi yhteiskunnan ärtyväksi haavaksi.

Rintamamieskysymys on tällä hetkellä yksi kipeimmistä lakisääteisistä kokonaisratkaisua odottavista yhteiskunnallisista ongelmista. Yhtenäisen eläkejärjestelmän puuttuessa veteraanit ovat joutuneet muihin kansalaisryhmiin nähden epäedulliseen asemaan, joka ei vastaa heidän tarpeitaan eikä oikeuksiaan. Koulutusyhteiskuntamme ei kykene tarjoamaan riittävästi työpaikkoja sodan takia koulutusta vaille jääneille, nyt jo heikkokuntoisille rintamamiehille. Jatkuvasti vaikean työllisyystilanteen vuoksi vanhemmat ikäluokat ovat muutoinkin huonommassa asemassa uusia työmahdollisuuksia etsittäessä, ja erityisesti maatalouden muunnoskauden vuoksi pienviljelijöinä toimivien rintamasotilaiden vaikeudet ovat suuret. Maamme keski-ikäisiä miehiä koskevat sairaus- ja kuolleisuustilastot ovat maailman murheellisimmat. Suuren rintamamiesjoukon asumistaso on ala-arvoinen. Suoranainen hätä on tullut monen vanhenevan rintamamiehen osaksi. Rintamamiehet ovat joutuneet havaitsemaan, ettei kukaan aja heidän asiaansa, elleivät he itse sitä tee. Vuonna 1964 perustetun Rintamamiesveteraanien liiton ruvettua ajamaan rintamamieskysymystä lakisääteiseen ratkaisuun edistystä alkoi tapahtua. Valtioneuvosto asetti liiton esittämät komiteat, joiden mietinnöt eivät kuitenkaan ole johtaneet vielä toivottuun tulokseen. Myönteisinä saavutuksina voidaan tähän mennessä todeta valtioneuvoston viime vuoden lopulla antama asetus rintamasotilastunnuksesta ja 15 miljoonan markan myöntäminen ylimääräisiin eläkkeisiin, joilla on voitu tukea pahimpaan hätään joutuneita rintamamiehiä.

Rintamamiesveteraanien liiton toiminta on ollut suunnitelmallista ja heidän asiaansa on lähdetty ajamaan arvokkaasti parlamentaarisiin menettelyihin luottaen ilman poliittisia tai muita sivutarkoituksia. Kuusivuotias valtakunnallinen järjestö on vielä nuori. Tätä taustaa vasten liiton saavutukset ovat kunnioitettavat, onhan liiton jäsenmääräkin nopeasti kasvanut jo puoleen sataan tuhanteen. Yhteisen asian hyväksi tehty työ on vaatinut ponnistuksia ja uhrauksia. Moni liiton toimintaan osallistunut rintamamies ei ole jaksanut odottaa tuloksia, moni pää on painunut nurmen alle ennen tavoitteiden saavuttamista. Vanhenevien rintamamiesten rivien nopea harveneminen on vaikuttava vetoamus heidän asiansa kiireellisyyden puolesta.

Raskas rintamapalvelus on aiheuttanut sotiin osallistuneiden keski-ikänsä huomattavan alenemisen. Asiantuntijoiden arvioiden mukaan rintamamiehet ovat elintoiminnalliselta iältään 10 vuotta muita vanhempia. Siten 55-vuotiaat rintamamiehet ovat terveydeltään ja työkyvyltään keskimäärin samassa kunnossa kuin sodan raskuudelta säästyneet 65-vuotiaat.

Rintamamiesten päävaatimukset: eläkekysymysten kokonaisratkaisu, maksuton terveyden- ja sairaanhoito ja asuntoasioiden järjestäminen ovat vakuuttavasti perusteltuja. Rintamamiehet voivat hyvällä syyllä uskoa, että valtiovalta vihdoinkin kuulee heidän ääntään. Ovathan kaikki eri puolueet vaalien edellä ilmoittaneet olevansa heidän asiansa takana, ja eduskunnassa on nyt entistä paljon enemmän veteraanijärjestöihin kuuluvia ja veteraanien äänillä valittuja kansanedustajia. Parhaaseen tulokseen he pääsevät tukemalla kaikessa liittonsa toimintaa.

Vaikka rintamamiesten järjestö ei ole sotilaallinen, heidän kokoontumisensa tällaisiin tilaisuuksiin on aina myös maanpuolustusjuhla. Sodissa mukana olleita kiinnostaa suuresti se, miten maan turvallisuutta ja itsenäisyyttä vaalitaan.

Tänäkin juhlapäivänämme meidän on vakavin mielin todettava, että pyrkimykset kansainvälisen jännityksen lievenemiseen eivät ole tuottaneet toivottuja tuloksia, eikä aseellisia selkkauksia ole voitu Yhdistyneiden Kansakuntienkaan toimenpitein estää. Vaikka Suomen asema näyttääkin vakaalta ja suhteemme kaikkiin maihin ovat hyvät, meidän turvallisuustoimenpiteissämme on otettava huomioon maamme koskemattomuuden vaarantavan, äkillisenkin kriisin mahdollisuus. On väitetty, että turvallisuuspolitiikkamme päämäärä, rauhan säilyttäminen alueellamme ja valtiollisen olemassa olomme ja elinmahdollisuuksiemme turvaaminen, voitaisiin saavuttaa ulkopoliittisin toimenpitein ilman sanottavaa maanpuolustuskykyä. Kuitenkin puolueettomuusasemamme ja YYA-sopimus asettavat meille jo rauhankin oloissa kiistattomia sotilaallisia velvoitteita. Meidän on hoidettava turvallisuuskysymyksemme niin, että kaikissa tilanteissa luotetaan ei ainoastaan tahtoomme, vaan myös kykyymme turvata puolustaa puolueettomuuttamme omin voimin. Tämä edellyttää kaukonäköistä ulkopoliitiikkaa ja sen tueksi riittävää puolustuskykyä, jotka yhdessä voivat ehkäistä selkkausten syntymisen alueellamme jo ennakolta. Kun näin osoitamme kykyämme turvata puolueettomuutemme, joka on suurvaltojenkin etujen mukainen, sotilaalliset toimenpiteet maatamme vastaan käyvät sekä kannattamattomiksi että tarpeettomiksi. Niin sanottu aseeton puolustus ei voisi suojella maatamme joutumasta vieraiden valtojen taistelutantereeksi eikä siis ole aseellisen puolustuksen vaihtoehto.

Turvallisuuspolitiikkamme mukaisen puolustusvalmiuden aikaansaaminen on taloudellisten voimavarojemme puolesta mahdollista elintasoamme laskematta. Toimiessani puolustusvoimain komentajana tutkittiin 3,5 vuoden aikana perusteellisesti, mikä olisi se vähimmäispuolustuskyky, joka ulkopoliitiikkamme tueksi tarvitaan. Tutkimuksen aikana saatettiin julkisuuteen kirjaset ”Maanpuolustuksen tienviitat” 1967 ja ”Puolustuskykymme materiaallinen perusta 1968”. Tutkimuksen lopputuloksena oli puolustusvoimien kehittämisohjelma, niin sanottu PV-ohjelma, jonka puolustusneuvosto hyväksyi 11. 4. 1969 viimeisessä komentajakaudellani pidetyssä kokouksessaan ja joka saatettiin julkisuuteen vuoden lopulla. PV-ohjelman toteuttamista koskeva päätös on nyt valtionjohdon edessä oleva laajakantoinen turvallisuuspoliittinen ratkaisu, joka myönteisessä tapauksessa loisi puolustuslaitokselle mahdollisuudet taloudelliseen pitkän tähtäyksen kehittämistyöhön.

Puolustusvoimain komentaja joutuu asennoitumaan puolustusmäärärahakysymykseen muutoinkin kuin aineellisen puolustusvalmiuden kannalta. Valtion taloudellisten vaikeuksien vuoksi jo edeltäjäni aikana alkanut puolustusmäärärahojen jatkuva väheneminen komentajakaudellani aiheutti ylimääräistä työtä puolustuslaitoksessa ja vaikeutti johtamisen teknillistä suoritusta ja suuren henkilökunnan työinnon ja luottamuksen ylläpitämistä. Lisäksi valpas poliittinen oppositio käytti määrärahakysymystä lyömäaseena hallitusrintamaa ja valtionjohdolle lojaalia puolustusvoimain komentajaa vastaan. Tämäkin saattoi osaltaan vaikuttaa vaalien tulokseen. Samaan suuntaan viittaa myös se, että viimeisten mielipidetutkimusten mukaan kansan enemmistö haluaa puolustusmäärärahoja lisäävän.

Edellytysten niukkuudesta huolimatta puolustuslaitoksessa on määrätietoisella työllä saatu aikaan merkittäviä tuloksia monilla aloilla kuten sotilaskoulutuksessa ja –kasvatuksessa, tutkimus- ja organisaatiotyössä ja taistelumenetelmien kehittämisessä, joilla aloilla määrärahojen tarve ei ole suuri. Puolustusvoimien sopeuttamiseen kansanvaltaiseen yhteiskuntaamme ja suomalaisen luonteen perusominaisuuksia yhä paremmin vastaavaksi kiinnitetään suurta huomiota.

Puolustusvoimat noudattavat julkisuusperiaatetta ja ehdotonta puolueettomuutta. Varusmiesten asemaa koskeneet kokeilut ovat johtaneet myönteiseen tulokseen. Rintamamiesten pojat ovat yhtä auliita kuin heidän isänsä alistumaan tiukkaan koulutukseen ja tinkimättömään sotilaalliseen kuriin, joiden välttämättömyydestä he ovat sisimmässään vakuuttuneita.

Puolustuslaitoksessamme on kuitenkin jatkuvasti paljon puutteita. Esimerkiksi aliupseerien ja osaksi varusmiestenkin sosiaalisen ja oikeudellisen aseman parantamiseen tähtäävä työ on kesken. Pahin epäkohta on tietenkin monien nykyaikaisten taisteluvälineiden puute, jonka poistamiseen PV-ohjelma tähtää.

Maanpuolustus kokonaisuudessaan ei ole vain puolustusvoimien asia. Työ riittävän puolustuskyvyn ylläpitämiseksi on jokaisen kansalaisen edun mukaista ja siihen osallistuminen kaikkien velvollisuus. Sotaa ennalta ehkäisevää voi olla vain sellainen puolustusvalmius, jonka takana on koko kansa. Kaikkia suomalaisia tulisi elähdyttää uskon kansamme tulevaisuuteen ja halun vaikuttaa kehitykseen kaikilla elämän aloilla niin, että jokainen meistä voisi täydestä sydämestään hyväksyä Suomen isänmaakseen, jota kannattaa rakentaa ja tarvittaessa myös puolustaa. Tähän päämäärään pääsemiseksi on välttämätöntä, että itsenäisyytemme turvanneiden, sodan ja rauhan oloissa kovia kokeneiden rintamamiesten oikeudenmukaiset vaatimukset täytetään viivyttämättä.